

Fővárosi Ítéltábla
4.Kf.27.622/2011/4. szám

A Fővárosi Ítéltábla a ügyvéd (.....) által képviselt Zrt. (.....) felperesnek, a jogtanácsos által képviselt **Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa** (1088 Budapest, Reviczky utca 5.) alperes ellen műsorszolgáltatási ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2011. évi szeptember hó 29. napján kelt 24.K.31.786/2011/3. számú ítélete ellen az alperes által 4. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50 000 (azaz ötvenezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint az államnak - az adóhatóság külön felhívására - 402 650 (azaz négyszázhatszázötven) forint kereseti és 536 870 (azaz ötszázharminchatezer-nyolcszázhetven) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes a 622/2010. (IV.7.) számú határozatával kijavított 440/2010. (III.10.) számú határozatában megállapította, hogy a felperes által 2009. november 21-én 19:34 órai kezdettel sugárzott című műsorszám nem megfelelő korhatár-kategóriába történt besorolásával megsértette a Rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: Rttv.) 5/B. § (3) és 5/C. § (2) bekezdésében

foglalt rendelkezéseket. A törvénysértések miatt az alperesi hatóság a felperest az Rttv. 112. § (1) bekezdésének d) pontja alapján 5.752.174 forint kötbér megfizetésére kötelezte. Az alperes megállapította továbbá, hogy a felperes, tekintettel arra, hogy a hivatkozott műsorszám műsorelőzeteseit 2009. november 16. és 21. között összesen harminc alkalommal nem megengedett időintervallumban tette közzé, megsértette az Rttv. 5/A. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezést, ezért a felperest az Rttv. 112. § (1) bekezdésének d) pontja alapján 958.696 forint kötbér megfizetésére kötelezte.

A felperes keresettel élt és elsődlegesen a határozat hatályon kívül helyezését, másodlagosan annak megváltoztatását kérte. Álláspontja szerint az alperesi határozat jogszabálysértő, mivel az abban foglalt törvényi rendelkezéseket műsorszolgáltatása során nem sértette meg, a kifogásolt műsorszámot helyesen sorolta be az Rttv. szerinti II. kategóriába.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatára hivatkozva előadta, hogy az alperes határozata megalapozatlanul hivatkozik arra, hogy a kiskorúak testi, lelki, erkölcsi, szellemi, fizikai fejlődése minden más jogtárgy védelmével szemben elsőbbséget élvez, ugyanis a sajtó és véleménynyilvánítás szabadságának részét képező, a műsorszolgáltatásra vonatkozó szabadság ilyen kiterjesztő értelmű korlátozásának nincs jogszabályi alapja, következésképpen az Rttv. 5/B. §-ának rendelkezéseit kiterjesztőleg nem lehet értelmezni.

Hangsúlyozta, hogy a szülői magyarázattal való megértés nem tényállási eleme egyetlen kategóriának sem és nem elhatárolási szempont az egyes kategóriák között, az a kategorizálás szempontjából nem bír relevanciával, hiszen csak annak van jelentősége, hogy az adott tartalmat egy 12 éven aluli képes-e teljes egészében egyedül felfogni, megérteni anélkül, hogy az benne félelmet keltene, vagy sem. Amennyiben nem képes, azaz fennáll a félreértés, vagy a meg nem értés lehetősége, avagy a műsorszám benne félelmet kelthet, akkor az adott tartalmat legalább a II. kategóriába kell sorolni. A III. kategória alkalmazása álláspontja szerint akkor indokolt, ha a műsorszám kimeríti a III. kategória tényállási elemeit, ellenkező esetben elegendő a II. kategória, függetlenül attól, hogy a megértés még szülői felügyelettel sem lehetséges. Álláspontja szerint a szülői felügyelet lényege nem az, hogy a szülő elmagyarázza a látottakat, hanem hogy döntsön, engedi, vagy nem a tartalomhoz való hozzáférést (Keresetlevél: 1.2. pont).

Kiemelte, hogy a műsorszám a 12 éven aluliakban nyilván félelmet kelthetett, a kisebbek pedig az egész műsorszámot sem érthették meg, de éppen ez az oka a II. kategória alkalmazásának, hiszen a felsoroltak a II. kategória tényállási elemei. A 12-16 év közöttiek számára viszont a műsorszám történetvezetése fiktív marad, a fejlődésüket érintő káros hatások nem jönnek számításba, mivel olyan tényállási elem, amelyet a törvényhozó a III. kategóriában értékel, nem valósul meg (Keresetlevél: 1.3. pont).

Előadta, hogy a műsorszolgáltató az Rttv. rendelkezéseit figyelembe véve végzi el a klasszifikációt, melyben segítségére van maga az alperes, aki a kategorizáció megkönnyítése érdekében saját honlapján teszi közzé azon művek listáját, melyeket a Filmiroda már kategorizált. A perbeli műsorszámot a Filmiroda a II. kategóriába sorolta. A Filmiroda hatósági eljárás keretében, határozatban dönt a

besorolási kategóriáról, a Korhatár Bizottság javaslata alapján. A felperes hangsúlyozta, hogy a Korhatár Bizottság egy olyan testület, melynek szakmai hozzáértése és kompetenciája megkérdőjelezhetetlen, és maga az alperes is delegálhat szakértőt a kategorizálásról szóló ülésekre. Álláspontja szerint nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy az alperes reális indokolás nélkül a III. kategóriába sorolja ugyanazt a műsorszámot, amelyet egy szakértőkből álló testület (amely testületben maga az alperes is részt vesz, vagy részt vehetett volna) hatósági eljárás keretében megállapított határozatában a II. kategóriába sorol, és amely határozatot az alperes a helyes kategorizálás érdekében tájékoztatásul saját honlapján is közzétesz (Keresetlevél: 1.4. pont).

Hivatkozott továbbá arra, hogy az alperesi határozatból hiányzik a jogszabálynak megfelelő indokolás, ezért az alperes megsértette a Közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 72. § (1) bekezdésének e) pontját.

Az alperes kérte a kereset elutasítását.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetének helyt adott, és az alperes határozatát hatályon kívül helyezte. Az eljárás érdemi kérdéseként, a perbeli műsorszám kategorizálását illetően vizsgálta, hogy a felperes helyesen sorolta-e be a kifogásolt műsorszámot a II. kategóriába, vagy az alperes által megállapított III. kategóriát kellett volna alkalmaznia. Egyetértve a Fővárosi Bíróság alperes által hivatkozott 3.K.33.902/2005/7. számú ítéletével hangsúlyozta, hogy a besorolás szabályait nem lehet kiterjesztően értelmezni, a műsorszolgáltatónak a minősítésnél mindig megszorítóan kell eljárnia. Kiemelte, hogy a bírói gyakorlat egységes abban, hogy a III. kategóriába sorolt alkotásokban nem maga az erőszak, a szexualitás, vagy a deviáns magatartás tilalmazott, hanem ezen magatartások jogszabályba ütköző ábrázolása, vagyis ha alkalmasak a kiskorúak fizikai, szellemi és erkölcsi fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására. Az elsőfokú bíróság teljes mértékben egyetértett azzal a felperesi hivatkozással, mely szerint a II. kategóriába történő besorolás esetén az Rttv. 5/B. §-a alapján egyértelműen megállapítható, hogy a szülői magyarázattal való megértés lehetősége, vagy annak hiánya nem tényállási eleme a kategóriának, ezért nem lehet elhatárolási szempont az egyes kategóriák között. Megállapította, hogy az alperes tévesen alapozta határozatát arra, hogy a filmben előfordultak olyan részletek, amelyek félelmet kelthettek, illetve amelyeket tartalmuknál fogva a 16 év alatti korosztály tagjai még szülői magyarázattal sem érthettek meg, mivel a film félelem keltésére alkalmas volta, illetve a meg nem értés a II. kategória eleme, a szülői felügyelettel való megértés vagy meg nem értés pedig egyik kategória esetében sem törvényi feltétel. Helytállónak tekintette azt a felperesi hivatkozást is, mely szerint a szülői felügyelet melletti megtekintés ahhoz szükséges, hogy amennyiben a szülő úgy ítéli meg, ne engedje a filmet megtekinteni 12 éven aluli gyermekének. Az elsőfokú bíróság e körben azt is hangsúlyozta, hogy az életkorból adódó félreértés vagy meg nem értés objektív körülmény, ami minden más körülménytől függetlenül fennáll, ezért azt szülői magyarázattal lehetetlen kiküszöbölni, ezért az alperesi logika szerint bármely ismeretterjesztő műsort sem lehetne a II. kategóriába sorolni, csak a III.

kategóriába, mert azt egy 12 éven aluli gyermek koránál fogva nem értheti meg, még szülői magyarázattal sem, hiszen esetenként még maguk a szülők sem értik meg. Az elsőfokú bíróság teljes mértékben elfogadta azt az alperesi álláspontot, mely szerint a filmnek voltak olyan jelenetei, amelyek a 12 éven aluli nézőkben feszültséget, félelemérzetet kelthettek (pl. a főhős alakváltozása és pusztítása). Egyetértett továbbá az elsőfokú bíróság azzal is, hogy e jelenetek alkalmasak lehettek a 12 éven aluli nézők nyugalmanak és biztonságérzetének megzavarására (mivel a nyugalom és biztonságérzet megzavarása a félelem szükségszerű velejárója), azonban a bíróság álláspontja szerint önmagában a félelem e jellemzőjéből nem következik feltétlenül az, hogy a félelem a 16 éven aluliak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődését kedvezőtlenül befolyásolja, az alperes pedig nem adta indokát annak, hogy a kérdéses film megnézése által kiváltott félelem miatt, és hogyan alkalmas a 16 éven aluliak fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a félelem hasznos jelenség, az ember fejlődésének szükségszerű velejárója, melyre tekintettel helytállóan hivatkozott a felperes arra, hogy a műsorszám által keltett félelem a II. kategóriába sorolást alapozza meg, és nem a III. kategóriát. Kiemelte azt is, hogy a III. kategória alkalmazásához nem elegendő az, hogy a műsorszám nem sorolható a II. kategóriába, hanem szükséges a III. kategória tényállási elemeinek megvalósulása is. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az erőszak a filmben nem volt oly módon ábrázolva, hogy az a 16 éven aluliak fejlődésére veszélyt jelentene. Utalt továbbá arra, hogy a filmben sok a tudományos rész, ami a 12 éven aluliak számára nem érthető, ezért ezen okból is a II. kategória alkalmazandó. Az elsőfokú bíróság nem értett egyet az alperessel abban, hogy a film valóságra vonatkoztatásának lehetősége magas, ami miatt a film potenciális veszélyt jelenthet a serdülő korosztályra. Álláspontja szerint ez a következtetés minden alapot nélkülöz, ugyanis a film egy sivatagban lévő katonai kutatóbázison játszódik, a főhős a film végén pedig egy dzsungelben tűnik fel, és ezek olyan helyszínek, amelyek bárhol lehetnek. A film történetét illetően az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy az nem egy olyan élethelyzet, amellyel bárki is azonosulni akarna, vagy tudna, ezért a film történetére tekintettel sem volt valószínűsíthető a 16 éven aluliak fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására alkalmas volta. Az alperes által hivatkozott egyik jelenetben, a főszereplő édesanyja halálának és az apa gyilkossági kísérletének káros hatását illetően az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy ezek az események a filmben emlékképként jelentek meg, továbbá az anya halála csupán baleset volt, valamint az apa ezt követően évekig börtönben volt, ezáltal az események nem követendő példaként, hanem a bűnhődéssel együtt lettek bemutatva, ezáltal segítve a jelenetek helyes erkölcsi megítélésében és feldolgozásában. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes által kifogásolt jelenetek és az ábrázolás eszközei összhatásukban nem közvetítettek káros magatartásmintát. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a felperes nem sértette meg az Rttv. hivatkozott, besorolásra vonatkozó rendelkezéseit, a vizsgált műsorszámot a jogszabályi követelményeknek megfelelően sorolta be, helyesen értelmezve és alkalmazva az Rttv. 5/B. §-ának (2) és (3), valamint az Rttv. 5/C. §-ának (2) bekezdését. A felperes által hivatkozott eljárásjogi jogszabálysértést vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy az alperes a Ket. 72. § (1) bekezdésének e) pontját

nem sértette meg, tekintettel arra, hogy az alperes indokolása téves jogértelmezést tartalmaz, amely azonban nem jelenti az indokolási kötelezettség megsértését.

Az alperes fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset teljes egészében való elutasítását. Kérte továbbá a felperes I. és II. fokú perköltségben való marasztalását. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytelenül feltárt tényállásból helytelen jogi következtetést vont le, amikor megállapította, hogy a médiaszolgáltató nem sértette meg az Rttv. 5/B. § (3), 5/C. § (2) és 5/A. § (2) bekezdéseiben foglalt rendelkezéseket.

Nem értett egyet az elsőfokú ítélet azon megállapításával, mely szerint nem tényállási eleme a II. vagy a III. kategóriának a szülői magyarázattal történő megértés lehetősége, valamint, hogy a szülői felügyelet melletti megtekintés ahhoz szükséges, hogy amennyiben a szülő úgy ítéli meg, ne engedje a filmet megtekinteni 12 éven aluli gyermekének. Álláspontja szerint „a nagykorú felügyelete mellett ajánlott” kifejezés nem jelentés nélküli szavak felsorolása, hanem a II. kategória lényegére utal, megkülönböztetve az I. és III. kategóriába tartozó műsorszámoktól. Hangsúlyozta, hogy a szülői magyarázattal való megértés vagy meg nem értés ténye határozza meg a kategóriák közötti elhatárolást. Kiemelte, hogy a II. kategóriába olyan műsorszámok sorolandók, amelyben a jelenetek és a mondanivaló egy 12 évesnél idősebb számára minden további nélkül, egy fiatalabb számára pedig szülői magyarázattal megérthető. Ehhez képest a III. kategória esetén a műsorszám feldolgozásához szülői magyarázat sem elegendő és az a 12-16 éves korosztályra kedvezőtlen befolyást gyakorol. Álláspontja alátámasztására hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.250/2006/6. számú, illetve a Fővárosi Bíróság 3.K.33.902/2005/7. számú ítéletére, valamint a Legfelsőbb Bíróság egy eseti döntésére. Hangsúlyozta, hogy a 12-16 év közötti életkor meghatározó jelentőségű a gyermek fejlődésében, mivel erre az időszakra tehető a gyermek világképének, értékrendszerének kialakulása. Az ifjúság ebben a korban eszményképeket keres, melyek követendő példák lehetnek számukra. A televízióban látott szereplők gyakran kínálnak fel modelleket, amelyek erkölcsi és társadalmi elfogadottságát azonban kevés élettapasztalatuk miatt nehezen ítélik meg a fiatalok. Ezt követően felhívta a figyelmet arra, hogy az egyes kategóriákba (a fent hivatkozottak szerint) mely műsorszámok tartoznak.

Vitatta az elsőfokú ítélet azon megállapítását, amely szerint az alperesi határozat nem adta indokát annak, hogy a műsorszám által kiváltott félelem miatt és hogyan alkalmas a 16 éven aluliak fizikai, szellemi és erkölcsi fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására. Kiemelte, hogy a határozat részletesen rögzíti az indokokat: a főszereplő pusztítása több alkalommal is céltalannak tűnt és a félelemkeltést tovább fokozta a hatás erősítését szolgáló filmes eszközök alkalmazása. A műsorszám legproblémásabb elemeként a családon belüli erőszak ábrázolását (az apa meg akarta ölni saját gyermekét, de az anya a kés elé ugrott és meghalt) emelte ki az alperes, illetve kiemelte, hogy a műsorszám vége sem zárult megnyugtatóan, hiszen a főhős egy esőerdőben bukkant fel és a zöld fény a szemében jelezte, hogy bármikor szörnyeteggé válhat. Az alperes álláspontja szerint a történetvezetés és lezárás veszélyezteti a gyermeki gondolkodás racionalitását és kiszolgáltatottá teheti a gyermekeket. Az ilyen műsorszámok a kiskorúakban szorongásos álmokat

válthatnak ki, de a nagyobbak esetében is emelhetik a félelemszintet.

A felperes a fellebbezésre tett ellenkérelmében az alperes fellebbezésének elutasítását és a per költségeiben való marasztalását kérte.

Ismételten hangsúlyozta, hogy a szülői magyarázat nem tényállási eleme egyetlen kategóriának sem. Kiemelte, hogy az Rttv. 5/B. §-a minden egyes kategória esetén tartalmaz egy tényállást, majd egy úgynevezett minősítést. Álláspontja szerint evidens, hogy a minősítést a tényállási elemek határozzák meg, és nem fordítva, ezért például egy műsorszám akkor tartozik a II. kategóriába, ha annak tartalma „tizenkét éven aluli nézőben félelmet kelthet, illetve amelyet koránál fogva nem érthet meg vagy félreérthet”. Ez esetben a műsorszolgáltató kötelezettsége, hogy a közzététel kezdetekor közölnie kell azt, hogy „tizenkét éven aluliak számára megtekintése nagykorú felügyelete mellett ajánlott”. A minősítés tartalma nem tényállási elem, hanem csak annak a közleménynek a szövege, melyet a közzététel kezdetekor közre kell adni. A felperesi álláspont szerint a szülői magyarázattal való megértésnek nincs szerepe a kategóriába sorolásnál, ezért az alperes fellebbezésében valótlanul következtetett az e szempont szerinti elhatárolásra. Előadta, hogy amennyiben a magasabb kategória tényállási elemei is megvalósulnak, akkor azt kell alkalmazni, mivel a magasabb kategória mindenkor felöleli az alacsonyabb kategória tényállási elemeit is. Kifogásolta az alperes által a fellebbezésében előadott, egyes korhatár-kategóriákra adott meghatározásait, előadva, hogy ezek a kategorizálási elvek alkalmatlanok arra, hogy szabályként lehessen őket figyelembe venni a klasszifikációs művelet elvégzésekor. Hivatkozott a keresetlevél 1.2-1.3 pontjaiban előadottakra, melyeket a fellebbezési ellenkérelem részeként kért tekinteni.

Álláspontja szerint alaptalan az az alperesi hivatkozás, amely szerint az alperes határozatában indokát adta annak, hogy a műsorszám által kiváltott félelem miatt és hogyan alkalmas a 16 éven aluliak fizikai, szellemi és erkölcsi fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására. Előadta, hogy a határozat felsorol körülményeket, melyek alapján vitathatatlan a félelemkeltés valószínűsítésére a 12 éven aluliak (különösen a 6-8 éven aluliak) esetén, azonban ez a II. kategória tényállási eleme. A határozat nem tartalmaz indokolást arra nézve, hogy ezek a körülmények miként alkalmasak arra, hogy a 16 éven aluliak szellemi, erkölcsi, fizikai fejlődését hátrányosan befolyásolják.

Előadása szerint önmagában az a körülmény, hogy egy műsorszám tartalmaz olyan elemeket, amit egy fiatalkorú nem ért meg, esetleg félreérthet, nem alapozza meg a III. kategória alkalmazásának szükségességét. A II. kategória, tényállási elemeinek megvalósulása miatt mindenképpen alkalmazandó, azonban a III. kategória nem válik szükségessé csak azért, mert vélelem szól a mellett, hogy a 12 éven felüliekben is félelmet kelthet a műsorszám.

A felperes végezetül hivatkozott a keresetlevél 1.4 pontjában leírtakra, különös tekintettel arra, hogy a vonatkozó körülményre nincs hivatkozás az elsőfokú bíróság ítéletében.

Az alperes fellebbezése az alábbiak szerint alapos.

A Fővárosi Ítéltábla a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 252. §-ának (2) és (3) bekezdését alkalmazva megállapította, hogy az elsőfokú bíróság nem sértette meg az elsőfokú eljárás lényeges szabályait, a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése szerinti esetleges megváltoztatáshoz szükséges adatok rendelkezésre állnak, ezért a felperes fellebbezését érdemben bírálta el.

A másodfokú bíróság mindenekelőtt kiemeli a média fontos szerepét az egészséges társadalom formálásában, ezért a jogalkotó a kiskorúak védelme érdekében iktatta be azokat a rendelkezéseket, amelyek betartását az alperes ellenőrizni köteles.

Az Rttv. 5/A. §-ának (1) bekezdése szerint a műsorszolgáltató - a műsorelőzetes, a hírműsorszám, az időszerű eseményekkel foglalkozó műsorszám, a sportműsorszám, valamint a reklám kivételével - valamennyi, általa közzétenni kívánt műsorszámot a közzétételt megelőzően az 5/B. § szerinti kategóriák valamelyikébe sorolja. Az 5/A. § (2) bekezdése alapján a műsorelőzetes nem tehető közzé olyan időszakban, amikor az általa bemutatott, ismertetett műsorszám nem lenne közzétehető.

Az Rttv. 5/D. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy műsorszám - e törvényben meghatározott kivételekkel - csak a kategóriájának megfelelő módon tehető közzé. A (2) bekezdés szerint a műsorszám közzétételének kezdetekor közölni kell annak minősítését.

Az Országos Rádió és Televízió Testület ORTT 1494/2002. (X.17.) számú határozatában állapította meg az Rttv. 5/B. §-a szerinti minősítésnél irányadó szempontokat, az egyes műsorszámok közzététele előtt és közben alkalmazandó jelzéseket, valamint a minősítés közlésének módját.

Az Rttv. 5/B. §-ának (2) bekezdése szerint azt a műsorszámot, amely tizenkét éven aluli nézőben félelmet kelthet, illetve amelyet koránál fogva nem érthet meg, vagy félreérthet, a II. kategóriába kell sorolni. Az ilyen műsorszám minősítése: tizenkét éven aluliak számára a megtekintése nagykorú felügyelete mellett ajánlott.

Az 5/C. § (1) bekezdés utal arra, hogy a II. kategóriába sorolt műsorszám tizenkét éven aluliaknak szánt műsorszámként, illetve ilyen műsorszámok között nem tehető közzé, egyébként megfelelő jelzéssel bármikor közzétehető.

Az Rttv. 5/B. §-ának (3) bekezdése alapján azt a műsorszámot, amely alkalmas a tizenhat éven aluliak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására, különösen azáltal, hogy közvetett módon utal erőszakra, illetve szexualitásra, vagy témájának meghatározó eleme az erőszakos módon megoldott konfliktus, a III. kategóriába kell sorolni. Az ilyen műsorszám minősítése: tizenhat éven aluliak számára nem ajánlott.

Az Rttv. 5/C. § (2) bekezdése szerint a III. kategóriába sorolt műsorszám megfelelő jelzéssel ellátva 21.00 és 05.00 óra között tehető közzé.

A másodfokú bíróság hangsúlyozza, hogy a III. kategóriára vonatkozó törvényi rendelkezés a 16 éven aluli kiskorúak védelmét szolgálja, és nem korlátozódik a 12-16 év közötti kiskorúak érdekeinek védelmére.

Az Országos Rádió és Televízió Testület hivatkozott határozata kiemeli, hogy a II. kategóriába sorolt műsorszámokat az általános nézőközönség részére szánták, azonban a 12 éven aluliak számára megtekintésük nagykorú felügyelete mellett ajánlott, miután tartalmazhatnak olyan elemeket, amelyek számukra nehézséget jelenthetnek a látottak önálló értelmi és érzelmi feldolgozásában. A műsorszolgáltatónak ugyanakkor különös gonddal kell eljárnia annak kapcsán, hogy az ebbe a kategóriába sorolt műsorszámok témaválasztása, továbbá feldolgozásának módja a 12 és 16 év közötti korosztály érettségi szintjének megfelelő legyen.

A Fővárosi Ítéltábla - alperes által hivatkozott - 2.Kf.27.250/2006/6. számú ítélete alapján az a műsor, amelyet a kiskorú a nagykorú magyarázatával sem érthet meg, vagy így is félreértheti - mert korából eredően nem elég fejlett annak befogadásához - nem tartozik a II. kategóriába, hanem az a III. kategóriába sorolandó. A II. kategóriára vonatkozó jogszabályi előírásban foglalt követelményeknek maradéktalanul az a műsor tud eleget tenni, amelyet a 12 éven aluli gyermek nagykorú felügyelete mellett úgy tekinthet meg, hogy a nagykorú magyarázatával a műsor általa meg nem értett, vagy félreértett tartalma tisztázható, és a látottak által kiváltott félelme leküzdhető.

A fent idézettek alapján megállapítható, hogy a szülői magyarázattal való megértés vagy meg nem értés elhatároló szempont lehet a II. és III. kategória között, arra az alperes fellebbezésében helytállóan hivatkozott. Tévedett tehát az elsőfokú bíróság, amikor úgy ítélte meg, hogy e körülmény nem szolgálhat alapul az egyes kategóriák közötti elhatárolásnál.

Ahogy arra az alperes is utalt fellebbezésében, a műsorszolgáltatónak szem előtt kell tartania azt is, hogy a gyermek fejlődésében különös jelentőséget tulajdonítanak a 12 és 16 év közötti életkornak, mivel ebben az időszakban alakul ki a gyermekek világképe és értékrendszere. Követendő példákat keresnek, a televíziós hősök pedig azonosulási igényt ébreszthetnek bennük. Ebből következően az ilyen módon besorolt műsorszámok nem csábíthatnak olyan hősökkel való identifikációra, akiket antiszociális, destruktív vagy erőszakos magatartásformák jellemeznek, valamint nem sugallhatnak kettős értékrendet, amely a gyermekben identitászavart, morális bizonytalanságot keltenek. Fontos e mellett, hogy a főhős - akivel a néző azonosul - által alkalmazott erőszak erkölcsileg igazolható legyen. További irányadó szempont, hogy az egyes, erőszakot tartalmazó jelenetek - az előfordulás és az ábrázolás módját tekintve - visszafogottak legyenek.

A perbeli műsorszám megtekintését követően a másodfokú bíróság álláspontja szerint egyértelműen megállapítható, hogy a film egyes jelenetei - ahogy azt az elsőfokú bíróság az alperessel egyetértve megállapította - a 12 éven aluli nézőkben félelemérzetet, feszültséget kelthettek, valamint alkalmasak voltak a 12 éven aluliak nyugalmanak és biztonságérzetének megzavarására.

Az elsőfokú bíróság helytelenül hivatkozott azonban arra, hogy az alperes nem adta indokát annak, hogy a perbeli film megnézése által kiváltott félelem miatt és hogyan alkalmas a 16 éven aluliak fejlődésének hátrányos befolyásolására. Az alperes e tekintetben a főszereplő pusztításának céltalanságát, a félelem fokozását szolgáló filmes eszközök alkalmazását, a

családon belüli erőszak ábrázolását emelte ki. Előadta továbbá, hogy a történetvezetés veszélyezteti a gyermeki gondolkodás racionalitását és kiszolgáltatottá teheti a gyermekeket, valamint az ilyen műsorszámok szorongásos álmokat válthatnak ki a kiskorúakban, de az idősebb korosztály esetén is emelhetik a félelemszintet. A másodfokú bíróság ezen alperesi indokolással teljes mértékben egyetértett.

A másodfokú bíróság kiemeli, hogy a vitatott műsorszám főhősét erőszakos, destruktív viselkedésformák jellemezték. Alakváltozása folytán két, különböző személyiséggel rendelkezett, amely kettős értékrendet sugallhatott, ezért alkalmas volt arra, hogy a gyermekekben identitászavart, morális bizonytalanságot keltsen. A főhős által alkalmazott erőszak semmiképpen nem volt visszafogottnak tekinthető, ugyanis az a filmben visszatérően, az ábrázolás módját tekintve pedig realiztikusan, elnyújtottan és többször céltalanul került bemutatásra. Az elsőfokú bíróság tévesen helyezkedett arra az álláspontra, amely szerint a műsorszám valóságra vonatkoztatásának lehetősége alacsony, ugyanis annak nagy része városi környezetben, valamint a valóságnak teljes mértékben megfelelő helyszíneken, és nem a fantázia által kitalált díszletek között játszódik.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság megállapította, hogy a műsorszám alkalmas volt a 16 éven aluliak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására, különösen azért, hogy a film meghatározó eleme az erőszakosan megoldott konfliktus. Helytelen tehát az elsőfokú bíróság azon következtetése, mely szerint a műsorszám által keltett félelem a II. kategóriába sorolást alapozza meg, illetve az erőszak nem volt oly módon ábrázolva, hogy az a 16 éven aluliak fejlődésére veszélyt jelentene.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az Rttv. előírásai egyértelműen kifejezésre juttatják azt a szándékot, hogy a kiskorúak védelemre szorulnak, mivel életkori sajátosságaiknak, szellemi és erkölcsi fejlődésüknek megfelelően nagyobb befolyást tud rájuk gyakorolni a média, mint a felnőtt korban lévő nézőkre. Ezért a hatóságnak kötelessége, hogy védje a gyermekeket egyes média tartalmaktól és a korhatár megjelölésével biztosítsa a szülőknek azokat az eszközöket, ami alapján irányíthatják a gyermekek helyes lelki, szellemi és erkölcsi fejlődését. A műsorszolgáltatónak a minősítésnél pedig mindig megszorítóan, a túlzott védelem, mint elfogadható mérce figyelembevételével kell eljárnia.

A felperes ellenkérelmében foglaltakra tekintettel, a szülői magyarázattal való megértés vagy meg nem értés elhatárolási szempontként való alkalmasságának kérdéskörében a másodfokú bíróság utal a fentebb kifejtettekre, azt megismételni nem kívánja.

Az alperes - ahogy arra a felperes is utalt ellenkérelmében - a kategorizálás megkönnyítése érdekében teszi közzé saját honlapján azoknak a műveknek a listáját, amelyet a Nemzeti Filmiroda már kategorizált. A felperes ez irányú hivatkozását a másodfokú bíróság nem tudta figyelembe venni, ugyanis az alperes csupán tájékoztatásul, iránymutatásként közli a Filmiroda által megállapított korhatár-kategóriát, az nem jelenti automatikusan a helyes kategória meghatározását. A Nemzeti Filmiroda klasszifikációja orientálhatja a műsorszolgáltatót, azonban nem mentesíti az Rttv. szerinti esetleges jogsérelem megállapítása alól.

Az elsőfokú bíróság tehát helytelenül állapította meg, hogy a felperes a jogszabályi követelményeknek megfelelően kategorizálta a vizsgált alkotást, és nem sértette meg az Rttv. 5/B. § (3) és 5/C. § (2), valamint 5/A. § (2) bekezdésiben foglalt rendelkezéseket.

A felperes által, keresetében hivatkozott eljárásjogi jogszabálysértés tekintetében a másodfokú bíróság megjegyzi, hogy az alperes a Ket. 72. § (1) bekezdésének e) pontját nem sértette meg, határozatát kellőképpen megindokolta.

Mindezek folytán a Fővárosi Ítéltábla a fellebbezéssel érintett körben megállapította annak alaposságát, amely az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésén alapuló megváltoztatásával a felperes keresetének teljes körű elutasítását eredményezte.

Az alperest megillető elsőfokú és másodfokú perköltségről a Pp. 78. §-ának (1) és (2) bekezdésének megfelelően rendelkezett a Fővárosi Ítéltábla, míg a felperes a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján köteles az illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti és fellebbezési illeték viselésére.

Budapest, 2012. évi március hó 29. napján

Dr. Rothermel Erika s.k. a tanács elnöke, Rácz Krisztina s.k. előadó bíró,
Huszárné dr. Oláh Éva s.k. bíró

A kiadmány hitelül: